

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Előfizetési árak:

Helyben:	60 f.	Vidéken:	1 K —
1 hónap	1 K 80	1 hónap	5 —
3 hónap	3 — 60	3 hónap	12 —
1 évre	7 — 20	1 évre	12 —

Főszerkesztő és lapkiadó: **Baranyay Lajos.**
Felelős szerkesztő: **Major Mihály.**

Megjelenik: minden hétköznap este 6 órakor.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: **Szent-István-tér 1.**
Telefon 208.
Egyes szárok kaphatók: a dohányüzletben.

A korcsma

már sok ember kezére rászorította bilincseket. A verekedések, bicskázások, gyilkosságok legnagyobb részének a korcsma az oka. Különösen a vasárnapi korcsmázások. Alig van az országban egy néhány falu, ahol a vasárnap vagy ünnepnap verekedés, bicskázás ne volna. A legtöbb helyen bepirosítják az ivószoba padlóját, egynehány helyen pedig holtan maradt ott az alkohol áldozata. Jobban megforgatják a szívében a kést, jobban eltalálják a székkel a homlokát s jaj szó nélkül utazik át a másvilágra a korcsma asztala mellől. Erről beszélnek az újságok minden keddi számukban. Sok újság van Magyarországon, de alig lehetne találni olyant, amely nem regélné véres vasárnapról, gyakran a korcsma áldozatairól. Hát még mennyi lehet az, amelyről nem szerezhet tudomást a sajtó. Erdemes volna egy országos statisztikát készíteni róla. Valójában csak akkor borzadnánk el, csak akkor látnánk, hogy hány bevert koponyát, hány letűtött derekat, hány végzetes halált csínál a vasárnapi korcsmázás.

A most vasárnapi gyilkosságok, életveszélyes bicskázások jutatták eszünkbe ezen témát. Minden héten megtörténik ez velünk. Sokszor szóvá is tettük már a társadalomnak ezt a rákfenéjét, de eredménytelenül. Ez azonban nem rágasztja be a szánkat. Hangoztatni, tiltakozni fogunk ellene mindaddig, míg a bajt nem orvosolják, míg vásár- és ünnepnapokon a korcsmákat be nem zárják.

Az erkölcsi züllöttség, az alkohol romboló hatása minden téren, már olyan arányokat öltött, hogy maga az állam is megborzadt tőle. Segíteni is szeretne a bajon. En-

azonban leghatározottabban állítom, hogy ez a szándéka nem komoly, mert ha az volna, úgy akkor a gyökeres eszközöket alkalmazná a megakadályozásában.

Igaz, kéri az ország mindenféle társadalmi intézményének a pártfogását, a közreműködését. Könyörög nekik az alkoholelleses küzdelemre. A tanítóknak elsőrendű kötelességévé teszi ezt a munkát az iskolában. Intő képekkel tele- ragasztat minden alkalmas helyet. Mikor azonban elnézem az államnak ezt az aggódo munkáját, azolyan katona jut eszembe, aki a háboruban az ellenség helyett a szemtelenkedő legyekkel van elfoglalva. Az állam is kapkod jobbra-balra, könyörög erre-arra, rendeleketet oszt ki lefelé-felfelé, a veszedelmet orvosoló eszköz-höz azonban nem nyúl.

A korcsmákat kellene becsukni vasárnap s a baj alaposan orvosolva lenne egyszerre. Nem lenne annyi részeg, nem lenne annyi késelés bicskázás, verekedés, gyilkosság.

Az italmérések számát kellene korlátozni, a pálinkát kellene drágábbá tenni s azonnal kisebb lenne ennek a méregnek a romboló hatása. Ezzel a két eszközzel kezdje a népmegtisztítást, s akkor a többi eszközökkel is lehetne eredményt elérni. Míg azonban az állam többrebecsüli a pénzt, az anyagi hasznot mint polgárainak erkölcsét, az épségét, életét, addig ne lamentáljon a baj miatt. Addig nem akaratja komolyan a javulást.

Nem győzünk börtönöket építeni, nem győzünk tébolydákat emelni. A család szétzüllése, a gyermekek terheltisége, korcsossága mindennek a következménye. Így asztán a mi hasznot kap az alkoholtól, kétszeresen el kell tizetnie ennek következményeire, s

ráadásul züllött társadalom és csenevész polgárai lesznek.

Ez így nem lehet tovább. Ezen kívül az az is: Tegyen a kormány előbb annak az

általános követelésnek, hogy minden korcsma vasárnap és ünnepnap zárva legyen. Korlátozza az alkoholmérések számát. (.)

Dagad a vízvezetéki botránnyok árja.

Razziát tartott a rendőrség.

A város minden utcáján barrikádokat emeltek, a kocsis forgalom úgyszólván megakadt, a közlekedés életveszélyes, ne találja tehát senki soknak, hogy ennyit foglalkozunk a vízvezetéki botránnyokkal. Közérdekből tesszük. A köz érdekében most ez az aktuális, a legsürgősebb tenni valónk. Kellemetlenség, anyagi kár szakadt és szakad naponta a város lakóinak nyakába a vízvezetéki vállalkozók építési módja miatt. A közönség zugolódik, minden türelem elfogyott. A rendőrség is megsohanta már a rengeteg magánpanaszt s belátta, hogy a vízvezetéképítés okozta kellemetlenség több, mint amennyit a város közönségének a közügy érdekében el kell viselnie. E bajokon rendőri eljárással segítendő,

Ságy Lajos rendőrfőkapitány tegnap az egész város területén razziát tartott,

mely alkalommal nemcsak a magánpanaszok igaz voltáról, hanem még botránnyosabb állapotokról győződött meg. A főkapitány a razzia eredményeként körülbelül

20 rendbeli rendőri feljelentést

tétet a rendőrség kihágási osztályához konkrét mulasztási esetekkel vádolva a Káldor-Bernstein-Becsey céget és a Kissebesi Gránitkőbányák Részvénytársaság székesfehérvári kirendeltségét. A rendőrség a

feljelentések ügyében a lehető leghamarabban fog eljárni. Mi a magunk részéről csak arra kérjük, hogy minél gyorsabban. Addig míg a büntetéssel javíthat az állapotokon.

Kocsik megrekedése minden napos dolog minálunk. Tegnap a Megyeház-téren, ma meg a Budai-ut 20 számú ház előtt egy szeneskocsis ráment a már betemetett helyre s az egyik kerék tengelyig belesüllyedt; lanyhán volt azon a részen az árok betemetve. Az esős időjárással ne hozakodjanak elő, mert azt mindenki tudja, hogy száll a nedves föld, de nem süpped fél métereket, ha rendszeren van sulykolva. A szegény fuvaros kocsija reggel óta még mindig ott van a kultura áldozati oltárán. Pénzt is veszít a szegény ember, vajjon megtéríti-e kárát, az, akinek a felületes munkája okozta a balesetet?

Az Öreg-utca elején felszedték az átjárót. Akik az utca keleti oldalára akarnak jutni, azoknak már 8 nap óta meg kell usznia a széles kocsit feneketlen sártengerét. Uszógyakorlatokat vesznek otthon mielőtt elindulnak s leghőbb óhajuk: megszűntetni a sárban azt az urat, akinek a jövőtől a munka elvégzése után hetednapra sincs betemetve az árok.

A Bástya-utca farkasvornát rejteget magában. Egy 8 méter mélységű gödör van a kocsiton anélkül, hogy szükség volna rá. Aki nem szokott a lába elé nézni, könnyen beleléphet.

Sövegjártó János

hazai és rumburgi vászon-áruhaza barátok épülete,

AZÉLŐTT: ÖZV. HANEL ANTALNÉ
OLCSÓ SZABOTT ÁRAK

Mai lapunk 4 oldal.

A Rákóczi- és Bank-utcák sarkán olyan keskeny kocsiköz hagyta, hogy ha 3-4 kocsi megy arra, akkor egy félszáz igénybe vesz, mire e vízvezetéki szoroson átkelhetnek.

A Nádor-utcában a cisztercita templom előtt egy embernek való helyet hagytak a járdán, a kocsit pedig az áthidalatlan árok választja el. Tossék most elképzelni, mikor néhány száz ember vasárnapi mise után kijön a templomból. Nem életveszélyes-e ott a templom előtt az a tolongás?

A Szent István-utcában belekaptak az árkok betemetésébe és miért, miertse, abban hagyták a munkát. Az árkok ott van félig betemetve. Az utcában már elérne azért egy kocsi, de a templom előtt nem tudna tovább menni, mert itt, egészen érthetetlen és senki által meg nem magyarázható okból, kockakövekkel pajkos csiny gyanánt keresztberakták az utcát.

A Sütő-utcában tegnap sirvakadt egy handlé-iparos. Épen a magyar rongyipar fellendítésén fáradozott nagyratörő gondolataival, mikor kocsija a portékával együtt belefordult az árokba. Kabát, mellény, nadrág változatos színben tekintettek föl a gödör fenekéről a károsult emberre, kinék az arrajáró asszonyok segédkeztek a szállítvány felszínrehozatalában.

Hát kérem ez nem művezetés, ez nem mérnöki szakértelem, ilyen rendben a legutolsó kömvesinas is tudna árkokat ásni. Tegyük fel egy tizeset. Az egész város elég lehet, mire a tüzzoltókocsik az eltorlasztott utcákon a helyszínre érhetnének.

A polgármester maga is tartataknak tartja most már ezeket az állapotokat és a ma délutáni vízvezetéki bizottsági ülésen szót is teszi az ügyet.

Várjuk a rendőrség szigorú bíraskodását.

A gyermekgyilkos anya elmebajos.

Részletesen megirtuk annak idején, hogy — néhány hónappal ezelőtt — Falubattyán községben Nyakas Gyuláné szül. Babics Margit borotvával elvágta agybanfekvő gyermekének nyakát s azután önmagával akart végezni. Összevagdalta torkát, de véres munkája közben megbánta borzalmas tettét. Kendőt csavart a nyakára s a csendőrkökhöz futott, ahol orvosi kezelés alá vették és megmentették az éivérzéstől. Már akkor nem tudták elképzelni az asszony tettének okát.

Nyakas Gyulánét felgyógyulásakor eltartóztatták s azóta vizsgálati fogságban volt. Ezidő alatt a törvényszéki orvosok megfigyelés alatt tartották az asszonyt s arra a meggyőződésre jutottak, hogy Nyakas Gyuláné nem beszámítható elmebajos. A törvényszéki hely valamely elmeorvosintézetben helyeztessék el.

Fényes Samu ,kukorica göré- tet et a magyar néppel.

A magyar gazdák lapja, a „Gazdaszövetség” legutóbbi számában olvassuk a következőket:

Az uttörő kudarca... aki magát ugylátszik második Messiásnak tartja és minden áron utat akar törni az érvényesülés felé ezen uttörő munkájában, amely főleg a vallás lebecsmérlésében nyilvánul meg, valóban tiszteletreméltó akadályokkal találkozott. De hát ugyanezt keresi ezeket az akadályokat, mert ime Prohászka püspök városában, Székesfehérvárra akart magának legujjabb utat törni és felede az a sok gombaságot, amit a nemzetközi szocialisták vagdaltak vala a közelmúltban koponyájához, a székesfehérvári elvtársakat akarta oktatni az istentagadás olcsó tudományára.

Az olcsó és tréfás frázis akrobata mutatóvált az azonban Székesfehérvár rendőrfőkapitánya talpraesett megokolás kapcsán beittotta, kimondván, hogy Székesfehérvár közönségének semmi szüksége sincs az uttörő istentagadás előadásaira.

Székesfehérvár rendőrfőkapitánya csak egyben tévedett. Abban, hogy kétségbe vonta az uttörő uttörőt. Ezt bizonyos tekintetben nem lehet tagadni. A közlemezés terén például határozottan uttörő az uttörő. Legutóbbi tárcának nevezett büntetőjogi és szociálpolitikai uttörésében azt írja a bölcse férfiú, hogy a szegény munkásnép kukorica göréteszik. Ez határozottan uttörés, mert ily bölcse férfiúról, egy uttörőről, aki saját hite szerint oly jól ismeri a falut, ahová utat akar törni, fel sem szabad tételni, hogy ne tudná mi az a kukorica göré!! Ha tehát ő azt mondja, hogy a göréteszik, akkor eszik és punktum!

De persze ezt a székesfehérvári főkapitány nem tudhatta és ha az uttörő arra kért volna engedélyt, hogy a fehérvári piacon a göréteszik művészetét mutatja be, talán maga a kapitány lett volna az első, aki siet a mutatóváltéhoz jegyet váltani, mert hát olyan komédiát nemcsak Székesfehérvár, de talán még Newyork sem látott, ahol kukorica göréteszik! Hibás természetesen az uttörő is, mert minek kér tudományos vallás-és erkölcsellenes előadásra engedelmet, miért nem mondja meg nyíltan, hogy göréteszik akar enni!

Ezt a mutatóváltát még ma-gunk is megnéznék!

K.-g.

Makulatur papir szerkesztő-
ségünkben eladó.

Báró Gudenus Géza.

Egy igazán mélyen vallásos, mindig-némésen-gondolkozó főúr hunyta le szemét szerdán délután Bernben. Báró Gudenus Géza velencei földbirtokos hosszú esztendőkön keresztül betegeskedett. A nyáron Wörishofenbe ment családjával, hol a kura neki igen jót tett. Megerősödve Bernbe utazott, hogy a világhírű Kocher specialista által basedow bajában magát megoperáltassa. Itt meghűlt, tüdőgyuladást kapott. A kettős betegséget, a már úgyszólván agyongyötört szervezete nem tudta legyőzni. Ágyba esett, a köros betegség pár nap alatt végzett vele. Kevesen ismerték, mert makacs, hosszas betegsége nem engedte, hogy a nyilvános életben szerepeljen, melyre különben úgy állásánál, mint tehetségénél fogva igényt tarthatott volna. Rendkívül jószívű ember volt, mindenkin segített, aki csak hozzá fordult. A szó teljes értelmében megvalósította életében sz. Pál apostol szavait: justus ex fide vivit, az igaz ember hitből él. Vallásos, erős meggyőződését rálehelte egész családjára és környezetére, mely a keresztény családok igazi mintaképe lehet. Kisvelencei kastélyában remek kis kápolnát létesített, melyet pazar fényvel, gazdagon felszerelt; eme kápolnának őnmaga volt leghűségesebb gondozója. Hogy mások is, kik nem tartoznak családjához, vallásbeli kötelességüknek eleget teshessenek, nyilvánossági jeleggel ruháztatta fel kápolnáját, felnyitotta kastélyának ajtaját, hogy a szegény ember is résztvehessen az isteniszteleteken. A megboldogultat áldottlelkű neje Korniss Mária grófnő és négy kiskorú gyermeke siratja, kiknek mélységes fájdalomban osztoznak mindnyájan, kik őt ismerték. Báró Gudenus Ervin theol. tanár, papneveldei aligazgató édes testvérét gyászolja benne. Földi maradványai valószínűleg szombaton lesznek eltemetve, Bécsben a családi sírban. Legyen áldott emléke s a mélyen sujtott családnak adjon enyhülést a megboldogult igaz katolikus életének vigasztaló emléke és sokaknak őszint mély részvéte.

Naptár.

November 15.

R. Kath.: Lipót hv.

Pro.: Lipót.

Gör.: Acindin.

Zsidó: |

Nap kel: 7 ó. 08. nyugszik 4. ó. 23.

Hold kel: 12 ó. 59. nyugszik 9 ó. 35.

Péntek.

HIREK.

— Vízvezetési bizottsági ülés. A városi vízvezetési bizottság folyó hó 15-én délután 4 órakor ülést tart. Szóba kerül a város közönségének általános panasza a vízvezetési ügyetlen árkolások miatt. A tárgyszorozaton szerepelnek: Előterjesztés a vízvezetési óra beszerzése tárgyában. Előterjesztés a szennyvízcsatornázási hálózatnak a Gáztelep, Csutura és Sütő-utcákban való kis terjesztése tárgyában. Az ideiglenes vízvezetési gépész további alkalmazása és végül a törvényház vizsgálatsági árának és csatornázási hozzájárulásának megállapítása.

— A Petőfi előadás iránt város szerzte élénk érdeklődés mutatkozik. A Vörösmarty körben tartják meg szabad bemenet mellett. Jászai Mari, Nemzeti színháznak nagy tragikája nemcsak érdekes felolvasást fog tartani az ő volt színész kollégájáról: Petőfiről, hanem elszavalja kedvenc költségeinek néhány versét is. Hogy pedig Petőfi költeményét Jászai Mari előadásában milyen műélvezetet nyújtanak az nyilvánvaló. A bevezető előadást a mi főispánunk tartja, aki minden alkalommal lendületes szavakkal szokta az ő tárgyat előadni. Petőfiről Rexa Dezső tart felolvasást, aki nem egyszer tapsra ragadta már közönségünket.

— Iparhatósági megbízottak választása. Székesfehérvár szab. kir. város kapitányi hivatala mint I. foku iparhatóság az 1884 évi XVII tc. 169 és 172 §-ai értelmében a fejérmegyei központi főszoftagbírói és a városi kapitányi hivatal mint I. foku iparhatósághoz kiküldendő 20—20 iparhatósági megbízott választására f. évi november 24-én d. e. 10 óráját a városház nagytermébe kitűzi. Felhívja tehát a városban lakó azon iparos és kereskedőket, kiknek nevei a fenti sz. a. kibocsájtott hirdetmény folytán a városház nagytermében közzismerni kétféle vagy névjegyzékben foglaltaknak, hogy a választás megejtése céljából a fent kitűzött időben szavazataik érvényesítése végett megjeljenek. Iparhatósági megbízottakul megbízottakul megválaszthatók a fent irt névjegyzékben felvett azon iparosok és kereskedők, kik III. oszt. kereseti adó alapján legalább 20 K évi állami adót fizetnek.

Kugler (Gerbaud) cukorka és sütemények fúraktára Gardinettko, malaga datolya. : : Alma; kórta, szőlő : : Szigethy Testvéreknél Asztali alma 1 kg. 48 fillér. Asztali szőlő 1 kg. 70 fillér.

— Hol vannak a hordók? Ilyen címmel írunk meg akkor is a hirt, hogy Somogyi Zsigmond cecei lakos kocsijáról városunkban a Széchenyi utcában két hordót s több apróságot elloptak. A rendőrség a nyomozást megindította s így kiderült, hogy a hordókat nem lopták el, hanem Somogyi uram mélyen fenekére nézett az új boros pohárnak s anyira vágatott az utcán, hogy holmijait a városban elvesztette. A város különböző utcáiból elő is kerültek azok.

— Népjelölés. Dr. Steiner Jákó és társai bejelentették a rendőrfőkapitánynál, hogy f. hó 17-én d. n. fél 4 órakor a Bárány vendéglőben népjelölést tartanak. Tárgy: A munkásság helyzete és a háború,

Változás a viriliták növényzékében. A városi, állandó bíráló választmány tegnap délelőtt ülést tartott. Dr. Pataki Armin az 59-ik helyről a 43-ik helyre tették. Dr. Borchart Jenőt igazolt adója alapján újból felvették és helyette Basch Adolfot törölték a listából.

Halálhír. Holczér Lajos volt korponai országyűlési képviselő életének 56 évében f. hó 13-án Külső Bárádon meghalt, holttestét a hosszutemetőli halottas házba szállították. Temetése péntek d. u. 3 órakor lesz a Hosszutemetőben.

Vigyázz! Zámolyon f. hó 26-án a 69 ik gyalogezred élelőtlenítéssel foglalkoztatott tart.

Távbeszélőt a csendőroknok. A belügyminiszter leirt az alispáni hivatalhoz, hogy a seregélyesi és abai csendőroksókra a távbeszélőt sürgősen vezettesse be.

Nincs segély. Szabadbattyán közösi artézi kultúrásra segélyt kért a miniszteriumtól. Visszairtak: nincs pénz. (Kell a választásra?)

SZIGETI kamarai fényképész 15 % kedvezményes árban részesíti karácsonyig

NAPONTA

megrendelők. — A vasár- és ünnepnap 30 % kedvezmény tovább is fentmarad.

OLYMPIA mozgófényképszínházban november 16 és 17 én előadják (itt először) *Kolostorfalai* műgőt, mesés schlager dráma 2 felvonásban. 4 mellékkép: 1. Willy mint vértanu. 2. Lisa imádó. 3. A szellem. (Kacagató.) 4. Egy nap a Monts Rose hegyen. Hétköznapokon az előadások kezdete este fél 9 órakor. Vasárnap 4 előadás teljes műsorral 3, 5, 7 és 9 órakor.

Teljesen feloszlik a „KÉK CSILLAG” áruház és az összes áruaktár minden elfogadható árért lesz kiárusítva. A berendezés is eladó.

Revolveres merénylet. Barna József végőhíddől lakosnak tegnap délelőtt Kovács István sütőutcai sütőműhelyében volt dolga. Gravez István 40 éves pékségéd minden ok nélkül belekötött Barnába és elővett zsebéből egy főbert pisztolyt mellyel rálőtt Barnára. A golyó nem talált. A pékségéd ellen a rendőrség megindította az eljárást.

Teát

mindig a FIUMEI KÁVÉBEHOZATÁLNÁL (Barátok építlete) vásároljon. — Telefon 250.

Háztartási-ten 1 csomag 5 dkg. 40 fillér, 1 csomag 10 dkg. 80 fillér.

Értesítés. Van szerencsém a n. é. közönséggel tudatni, hogy ezentul minden pénteken halestélyek tartanak. Zenét Pozsár Lajos zenekara szolgáltatja. Kiváló tisztelttel: *Jurának J.*

Fogak Kovács Dezső műfogászati termében Székesfehérvár (Rózsau. 5 sz. a., a Zirci templommal szemben).

A Cigarillos szivar minbenütt kapható. A Cigarillos szivarok az általános forgalomba való bevonása tárgyában a pénzügyminiszter rendelkezést adott ki, amely szövegint az következő: Az általános forgalomba felvett Cigarillos szivar (20 darabonként kartondobozokba csomagolva, ára az árusok részére 1000 darab 45 K, 100 darab 4 K 50 f., a fogyasztók részére 1000 darab 50 K, 20 darab 1 K, 1 da-

rab 5 fillér) mindaddig csak a budapesti, pozsonyi, zágrábi és tümei körzetben hozható forgalomba. A Cigarillos szivar 1912. évi december 15-ikétől kezdve az összes dohánygyárúrosok, illetve dohánykiskereskedők útján általános forgalomba kerül és minden dohánygyárúros által a dohánygyárúraktárak útján megrendelhető.

Kiváló minőségű hentesárak, felvágottak, kolbászok, délutánonként meleg füstöltusok MARSCHALL-nál Kossuth-utca.

Anyakönyvi kimutatás. 1912. nov. 1-15-ig Született Törvényes fiu 7, törvényes leány 5, összesen 12 Elhalt fiu 2, leány 2, férfi 5, nő 4, összesen 13. Eszerint a halálozás a születést 1-el multa felül. Házasságra lépett 7 pár.

Elhaltak: Bucsi János, r. k. 3 hónapos Olaj u. 38.

Horváth Erzsébet r. k. 6 napos, Felsőkirályosa 21.

Polcser Ignác r. k. 1 hónapos, Major-u. 17.

Horváth Anna r. k. 22 éves, Csutora-u. 33.

Molnár György r. k. földmives, 67 éves Seregélyesi-ut 1.

Bieber Béla r. k. napszámos 43 éves, Seregélyesi ut 1.

Cservienka József r. k. magánzó 77 éves, Kert u. 1/c.

Kocsis Józsefné, Lázár Rozália r. k. 78 éves, Öreg-u. 81.

Özv. Hirna Antainé, Breitenbach Mária-Vilma r. k. 29 éves, Kert-u. 38.

Tóth István r. k. önnálló csizmadia, 69 éves, Felsőkirályos 1.

Szabó Katalin r. k. 1 órási, Kert-alja-u. 12.

Özv. Koch Jánosné, Bellett Mária r. k. magánzó, 78 éves, Fűrdő-sor 4.

Rotter Ferenc r. k. 43 éves, Sár-u. 52.

Kihirdetések: Ifj. Varga István r. k. vendéglős és Simon Erzsébet-Aranka, ref. Székesfehérvár.

Tréger József r. k. géplakatos és Hutsek Margit r. k. Székesfehérvár.

Mihályi József r. k. földmiv. napszámos és Kovács Anna r. k. földmiv. napszámosnő, Székesfehérvár.

Tanulmányok.

Irta: Dr. Bierbauer Viktor tisztifőorvos.

II. Székesfővárosi új fertőtlenítő intézet.

Hazánkban az első fertőtlenítő intézet Budapesten 1892-ben, az akkori kolera járvány idején épült, a szent István kórház mögötti területen. Ez egy ideiglenes favázas barakk volt s ez időben csak a kolera esetekben dolgozott. Európában a legelső intézet Berlinben volt 1890-ben és ezen példát követték a többi közép európai nagy városok. 1893-ban a székesfővárosban ezen intézet mákódását a kolera kivül még kiterjesztette a himlőre, hasihagymázra, difteritis és vörhenyre is, nemkülömben a gyermekágyi lázra. A hatóság ugyanis kimondotta az említett kórelakokra, a kötelező hatósági fertőtlenítést,

melyet csakis ezen intézet végezhetett. Az intézet akkori személyzete állott az igazgató, 3 hivatalnok és 30 szolgából, rendelkezésre volt 6 pár ló és kocsi. Az intézet munkálkodása abban az időben beígazolva, hogy ilyenmü intézmény fenntartása okvetlen szükséges s ezért az intézet részére állandó otthon teremendő, mert a kis favázas építmény, ily nagy munka teljesítésére teljesen szük. Ezért azután megkezdtek a gyáli uton az építést, mely 1898-ban befejezést nyert s ugyan ezen év végével megkezdte működését. Müködik ez intézet még ma is.

Az intézet működési köre évről évre bővült s az előbb említett betegségeken kivül, az összes fertőző betegségek után, akár hivatalból, akár magán felek óhajára fertőtleníti. Az állat betegségek utáni fertőtlenítést is ezen intézet végzi.

Egy ideig a kórházak fertőtlenítést is végezte, de ma már minden kórháznak van külön fertőtlenítője, ezen munka alul fel van mentve. Ma már a fertőző és ragályos betegeket a Sz. László és Sz. Gellért kórházak ápolják, e kórházak pedig nagyszerűen vannak fertőtlenítéssel felszerelve. Intézkedés van e kórházakban arról, hogy a két kórházban fekvő betegek látogatói, egyéni fertőtlenítést kapjanak s amig az illető meleg szappanos fürdőt vesz, azalatt ruháit a gőzben kifertőtleníti. A fertőtlenítő intézet szállítja a fertőző betegeket a lakásukról az 6 külön betegszállító kocsiain a kórházba, tehát a szolgálat éjjel, nappal megszaktias nélküli, még fertőtlenítést is végeznek éjjel.

A lakosság szaporodása, a munkakör kibővítése okozta, hogy az intézet teendői oly mértékben növekedtek, miszerint a reá háromló feladatok nem győzte. Tekintettel az óriási munka lebonyolítására s újabbban a tuberkulózis elleni védekezésre vonatkozó munkálatok az intézetre újabb és súlyos terhek hármlottak, hogy ezen intézetben kivül, egy új ilyenmü intézetet kellett létesíteni a Váci-ut 174 ik szám alatti óriási telken. Most már csak az utolsó kalapács ütéseg hiányoznak róla, még e hóban meg fog nyitni. Ez új intézet lesz az anyaintézet, a Gyáli uti régi, pedig a főok.

Az óriási épületömböt hosszában egy tömör fal választja el kétfelé. Az egyik a fertőző, a másik a tiszta, a fertőtlenített oldal. Mindkettőnek szinte óriási udvara van. A középső épület a tulajdonképeni fertőtlenítő, az udvarok oldalain más célra szolgáló épületek vannak elhelyezve. Az említettem tömör válaszfal a középső épületet is kétfelé osztja. A tömör válaszfalon keresztül csak egy ajtó vezet, s ez is rendszerint zárva van, ezen átjáró is a fürdőkhöz nyílik, tehát a tiszta helyiségekbe csakis fürdés után juthatni a fertőző oldalról. A többször említett tömör válaszfalban vannak beépítve az óriási fertőtlenítő gépek, a ruhaforraló és mosógépek. Van 4 igen nagy gőzfertőtlenítő készülék és két vákuum fertőtlenítő gép. Gőzben ugyanis mindent nem lehet fertőtleníteni, például bőrne-műeket, szőrmefélét, hölgykalapotkat, mert ezek a 120 fokos meleg gőzt nem bírják meg, összezsugorodnak. Ezért a vákuumgőpbe jönnek, melyből a levegő villamos erővel hajtott szivattyúval ki lesz szívlatva, s a majdnem légüres kazánba hideg forradlehd párák lesznek

becsósítva, melyek mint bakteriumölök hatnak, de a gépbe rakott prága bundáknak, szép tollazatu drága hölgykalapoknak nem ártanak. A két vákuum csekély 36.000 koronába került.

A váci-ut. intézetben különösen nagy gond van fordítva a fürdőkre, melyek roppant tágasak és járványok esetén a tömeges egyéni fertőtlenítés könnyen lebonyolítható. A főépületben ugyan, de a fertőtlenítési helyiségeken tul vannak a fürdők. Balról, a fertőzőtt oldali udvarból külön bejárón jutni a fürdőkhöz. Itt vannak külön-külön a férfi és női fürdők. Mindegyiknek van külön előszobája, az előszobán tul a vetkőző, itt külön számozott fülkék vannak. A fertőtlenített ruháját a fülke számával ellátja, melyek azután lekerülnek a fertőtlenítőbe. Ez persze közös fürdő. Az intézeti alkalmazottaknak egész külön vetkőző és fűrdőhelyiségük van. A közösfürdők mekkoraságáról, hogy némi kis fogalmuk is legyen, leírom. Van 2 nagy medence 3-3 részre osztva, egyik-egyik 63 négyzetméter területű, egy kisebb a nőké 51 négyzetméter. Mindegyik fürdőhely ugy van szerkesztve, hogy a fertőzőtt oldalról, a tiszta területre csak a fürdők használata után juthatni.

A medencék oldalán, a széles folyosón zuhanokok vannak. A fürdőkhöz egy ajtón jutni át a tiszta oldalra, az itt levő öltözőbe, hol is ugyanazon számú fülkékben megtalálják a fertőtlenített a fertőtlenített ruhájukat. Jobbmelőre részle, — férfiak és nőknek külön-külön — az emeleten vannak egyes fülkék is.

Az eljárás itt is ugyanaz, mint a földszinten. A külön fülkéből is csak fürdés után jutni a tiszta oldalra. Ezek a fürdők különösen fontosak, himlő-, kiütéssé tifusz-és kolera megbetegedések alkalmakor, mikor is mindazok, kik ilyen beteggel érintkeztek, egyéni fertőtlenítésbe adandók, miért is az intézetnek erre a célra szánt kocsijai viszik őket a fertőtlenítőbe. 1910-ben a gyáli uti fertőtlenítőben 30000 ember került egyéni fertőtlenítés alá. A váci-ut. intézet célszerű mosó helyiségekkel van felszerelve. Sok munkát ad az intézeti alkalmazottak fertőzőtt ruháinak tisztítása is, de most az intézet úgy müködik, hogy nemcsak az intézeti ruhákat mosatja, hanem a lakásokban ápolat fertőző betegek szennyes ágy és fehéreneműit is, betegségek tartama alatt, vagy legalább is alkalmat ad reá, hogy így történjék. E szándékkal van a mosóintézet berendezve. Van itt szalma és trágya égető kemence is. A kemencék Dörféle rendszerűek, ezek a beteg szalmájában levő szalma, az állategészségügyi fertőtlenítésknél a trágya élegetésére szolgálnak. Az intézet lovai alól kikerülő trágya is el lesz égetve. Miután a trágya lánggal nem ég, tehát villamos gép hajtja alul be a levegőt erős nyomással, mint a kovács fújtató s a trágya erős lobogással ég el. A m. k. belügyminiszter 1907-ben kelt határozatából folyólag fertőtlenítő tanfolyamok is tartatnak. Egy egy tanfolyam egy hónap s a törvényhatóságok küldik fel embereiket erre az időre tanulásra. Mi is küldtünk ki 4-et s ami fertőtlenítőnk közül is voltak tanfolyamon, sajnos az egyik meghalt. Célszerű hálótermek, nappali helyiségek, tantermek állanak e célra rendelkezésre. A tanfolyamok kapnak teljes ellátást s ezentul naponta egy korona költő pénz. Igaz azonban az is, hogy

az elmélet mellett, gyakorlatilag is eljáratják a fertőtlenítést, mert a régi emberekkel együtt kimennek fertőtleníteni, így dolgoznak is.

Mig a gyáli uti intézet 300,300 koronába került, addig a váci uti új intézet 1,800,000 koronát emésztett fel. Megjegyzem még hogy van itt telő alatt 10 fertőtlenítő fűtőszó, a hol a lovak sublimátóidattal megmosva lesznek, lészerszám áztató hol a szerszámok lesznek fertőtlenítve. Van az épületben kovács műhely, patkoló, bognár, kárpitós, szabó, és cipészműhelyek. Személyzet áll egy igazgató, 1 helyettes igazgató, 5 hivatalnok, 3 kezelő, 70 szolga, 2 gépész, 2 fűtő, 1 villanyszerelő, 22 kocsis, 6 mosónő, stb. s ha az intézet teljes működésbe lép a létszám 30 %-al emelkedni fog, 21 pár lóval és 2 automobillal, több lesz. Az évi költségvetés 250,000 K.

A fertőtlenítő intézet működése a nagyközönséggel szemben ingyenes. Szabályrendelet teszi kötelezővé a hatósági fertőtlenítést a következő betegségeknek: kolera, hasi hagymáz, kiütéses hagymáz, fekete és hólyagos himlő, enyhe himlő, (barány himlő), vörheny difteritisz és álhátyás gégelob, torokgyík, krup, vérhas, pestis, lepra, (poklosság), lépfene, takonykór és veszettség.

Ha a beteget nem lehet a lakásán teljesen és jól elkülöníteni, a kertlelti tisztító orvos a betegnek elszállítását a kórházba azonnal elrendelheti, főleg a fent nevezett betegségekben, a hol a fertőtlenítés kötelező. Az elszállítás a fertőtlenítő intézet végzi, és rögtön fertőtleníti is a lakásban. Minden körülmény közt a kórházba szállítják a kolera, fekete és hólyagos himlő, pestis, kiütéses tifuszban szenvedőket, esetleg karhatalommal is, azonban erre igen ritkán van szükség. Fertőző betegek csakis a fertőtlenítő intézet szállíthat.

A kocsi könnyen fertőtleníthető. A beteg elszállítását bármelyik gyakorló orvos is kérheti, és a fertőtlenítő intézet rögtön intézkedik.
Polyt. köv.

Helyreigazítás. Agilis tisztifőorvosunk közleményének tegnapi részébe 3 hiba csuszott be, melyeket a következőképp kell helyreigazítanunk:
... 13 kilométer partvonal,
... kufenek vizet át nem bocsájto agyag,
... leginkább vízhatlan agyagai.

Apróhirdetések.

Apróhirdetések előre fizetendők.
Egy jó magaviseletű erős fiu tanulóknak felvétetik, Marschallnál Kossuth-utca.

Két darab 80—90 kgs malac eladó. Lovászi Istvánnál Almásy-telep.

Egy sertés 6 malaccal Királykut-utca 21 szám alatt eladó.

A 10-ik alajáró dűlőben egy-buzaföld bérbeadó. Tudakozódni Csutura-utca 6. sz. alatt lehet.

Eladóház. Csutura-utca 8. számú ház, lakás, istálló és 300 □-öl telekkel eladó. Tudakozódni Iskola-u. 8. I. emelet 5. sz.

Angol malacokból fűtő 80 fillér, máj 1.20 fillér Marschallnál Kossuth-utca.

Varrógépjavítások

műhelyünkben gyorsan és szakaszrien készíttelnek,
SINGER CO. varrógép-részvénytársaság.
Magyarország legnagyobb és legrégibb varrógép-üzlete.
Székesfehérvár, Nádorutca, Töhlény-láha

ÁLLANDÓ BETÉTEKRE

S^o/10-OT
ad a

Székesfehérvári Hitelszövetkezet

EGY ÚJ, rövid, 3 pedálos

ZONGORA

136 cm. hoszu, 140 cm. széles; továbbá egy használt jó karban levő ZONGORA eladó. — Veszek jó karban levő használt zongorákat, esetleg be-cserélem ujjakkal. :

ROSENSTEIN

Iskola-u. 6. Telefon 291.

Ha eladni

vagy venni-valója van

az apróhirdetések közt tegye közzé!

LACHMANN BEZSŐ ALBA DROGERIAJA

Ajánlja dűsan felszerelt raktárát mindennemű bel- és külföldi különlegességekben, kötszerek, toilette cikkek, gyógyborok, angol és francia, bel- és külföldi illatszerekben, gyógy és pipere szappanok, beteg- és gyermek tápszerekben, fűrdősók, orvosi műszerek, betegápolási cikkek hőmérők, gummi cikkek, stb. „ALBA“, készítményeit.

Alba crème, mint szappan, powder, kézfinomító, borax, szájviz, fogszaszta, hajszesz, Hair-Restorer stb.

Igen nagy raktár az összes bel- és külföldi parfümökben, Roger & Gallet, Atkinson, Houbigant, Leduc, Kielhauser, Calderara stb. híres destillálóktól, eredeti üvegekben és kímérve. Ugyazintén ugyanezen gyárak szappanjai is nagy választékban. Eredeti francia és angol cognac és rumok, likőrök, likőr-essenciák, rum-essenciák, angol és oroszleák a legkitűnőbb minőségben raktáron.

Székesfehérvár, Nádor-utca 2. TELEFON.

SZENT ISTVÁN

ártézi, gőz, iszapmedence és kádfűrdő.
Székesfehérvár, Bástya-utca, 3. szám.

Tisztelettel értesitem a m. t. közönséget, hogy a Szent István gőz- és kádfűrdőt megvettem, a melyet két ártézikuttal és iszapmedencével kibővíttem, teljesen újonnan átalakítottam és minden igényeknek megfelelően berendeztem. Ártézikutaim kifogyhatatlan mennyiségű, gyógyhatású kristályvízzel látják el naponként az összes fűrdőmedencéket.

Ami a fűrdőkezelést illeti, azt személyesen fogom vezetni és előre is biztosítom a m. t. közönséget, hogy a legpontosabb kiszolgálás, rend és tisztaság tekinteteken szigorú ellenőrzést gyakorlok. Személyzetem első rendű masszírozók és tyukszemvágókból áll, akik szakképzett-ségük és előzékeny modoruk által iparkodnak majd a mélyen tisztelt közönség elismerését és szeretetét megnyerni.

Gőzfűrdő napok:

Urak részére: Április 1-től október 31-ig reggel 5 órától, november 1-től március 31-ig reggel 6 órától déli 12 óráig. Ün-nep és vasárnapokon egész nap.

Hölgyek részére: Naponként délután 1 órától este 6 óráig. — Pénteken egész napon át.

Fűrdődíjak ruhával együtt:

- Gőzfűrdő —60
- Gyermekek 10 évig . . . —30
- Porcellán kád 1—
- Cinkád —80
- Hideg-gyógyfűrdő . . . —60
- Iszapfűrdő 2—
- Szénsavas-fűrdő 2—
- Sósfűrdő 120

BÉRLETJEGYK: 10 db. gőzfűrdőjegy 5 K, 10 db. porcellánkád fűrdőjegy 8 K, 10 db. cinkád fűrdőjegy 7 K.

A mélyentisztelt közönség szives pártfogását kérve maradtam teljes tisztelettel

Ifj. TÓGL GYULA,
fűrdőtulajdonos.